

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО**

Історичний факультет
Кафедра історії та археології

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор із науково-педагогічної
роботи

О.А. Кузнецова

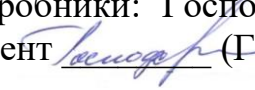
«27 серпня 2019 р»

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«КУЛЬТУРА ІСТОРИЧНОЇ ПАМ'ЯТІ:
СВІТОВИЙ ТА УКРАЇНСЬКИЙ ВИМІРИ»**

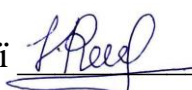
Ступінь магістра
Галузь знань 01 Освіта
Спеціальність 014 Середня освіта
Спеціалізація 014.03 Середня освіта. Історія

2019-2020 навчальний рік

Розробники: Господаренко Оксана Валеріївна, кандидат історичних наук,
доцент (Господаренко О.В.)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри історії та археології

Протокол № 1 від «27» серпня 2019 р.

Завідувач кафедри історії та археології (Рижева Н.О.)

«27» серпня 2019 р.

1 Опис навчальної дисципліни

Денна форма навчання

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 01 Освіта	<u>Нормативна</u>
Індивідуальне науково- дослідне завдання – реферат та/або мультимедійна презентація	Спеціальність 014 Середня освіта Спеціалізація 014.03 Середня освіта. Історія	<i>Рік підготовки</i>
		Другий
Загальна кількість годин – 90	Ступінь: <u>Магістр</u>	<i>Семестр</i>
		I
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 58		<i>Лекції</i> 8 год.
		<i>Семінарські</i> 12 год
		<i>Самостійна робота</i> 70 год.
		Вид контролю: <u>іспит</u>

Мова навчання – українська.

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить: для денної форми навчання – 90 год.: 20 год. – аудиторні заняття, 84 год. – самостійна робота (22% ~ 78%).

Заочна форма навчання

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 01 Освіта	<u>Нормативна</u>
	Спеціальність 014 Середня освіта Спеціалізація 014.03 Середня освіта. Історія	<i>Рік підготовки</i>
Другий		
<i>Семестр</i>		
I		
Загальна кількість годин – 90	Ступінь: <u>Магістр</u>	<i>Лекції</i> 8 год.
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 58		<i>Семінарські</i> 2 год
		<i>Самостійна робота</i> 80 год.
		Вид контролю: <u>іспит</u>

Мова навчання – українська.

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить: для заочної форми навчання – 90 год.: 10 год. – аудиторні заняття, 80 год. – самостійна робота (10% ~ 90%).

2 Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни: розглянути феномен історичної пам'яті, його місце і роль в системі суспільних цінностей, а також механізми актуалізації минулого у пізнавальному процесі і в ідентифікаційних практиках, проаналізувати генезис теорій колективної пам'яті на різних історичних етапах і в різних галузях наукового знання, особливості сучасних стратегій пам'яті, співвідношення історії й мнемоісторії, зіткнення традиційних та інноваційних дискурсів в осмисленні зв'язку між минулим, сучасним і майбутнім.

Завдання курсу: дослідити феномен історичної пам'яті, теорію і практику формування політики пам'яті, роль дидактики у формуванні образів минулого, науковий і публічний дискурси історичної пам'яті, а також роль міфів у цьому процесі.

Передумови для вивчення дисципліни: філософія, методологія історії
Навчальна дисципліна складається з 3-х кредитів.

Очікувані результати навчання:

- Знання та розуміння структури вищої освіти в Україні.
- Вміння використовувати законодавче та нормативно-правове забезпечення вищої освіти, специфіки професійно-педагогічної діяльності викладача вищої школи.
- Знання основних положень теорії організації навчання у вищій школі.
- Знання основних напрямів діяльності, а також основних компонентів педагогічної культури викладача вищого закладу освіти.
- Знання змісту, планування та організації навчального процесу у вищій школі.
- Знання основних положень та вимог до використання основних технологій навчання.
- Вміння використовувати різноманітні форми і методи навчання та виховання студентської молоді у сучасній вищій школі.
- Вміння формувати у студентів навички самостійної роботи з історичним матеріалом.
- Вміння організовувати, проводити, оцінювати навчальну та виробничу практику студентів.
- Вміння складати та вести відповідну облікову та навчально-методичну документацію викладача вищого навчального закладу.
- Вміння організовувати та проводити дискусії, дебати, круглі столи, конференції, брифінги на історичні теми, а також вміння організовувати роботу в малих групах.
- Знання основних тенденцій державотворчих процесів в Україні та світі; розвитку української національної ідеї, основних досягнень української державності.
- Вміння давати оцінку культурному розвитку України та світу на різних етапах їхнього історичного розвитку.

- Вміння аналізувати та давати оцінку подіям, явищам і процесам регіональної історії (історії Чернігово-Сіверщини).
- Вміння визначати роль і місце особистості в історії.
- Вміння проводити гендерні дослідження й визначати роль жінки в суспільстві.
- Знання чинників, що вплинули на історичний розвиток українських земель.
- Вміння аналізувати сучасні глобальні проблеми людства та знаходити шляхи їх можливого вирішення.
- Вміння пояснювати сучасну геополітичну карту світу та оцінювати стан міжнародних відносин.
- Вміння аналізувати історичний процес у світі загалом та в Україні зокрема.
- Вміння виділяти актуальні проблеми історичної науки та знаходити шляхи їх вирішення.
- Вміння бачити основні події національної історії в контексті загальноєвропейського історичного процесу.
- Знання періодизації історіографії всесвітньої історії.
- Вміння давати оцінку проблемам сучасної української історіографії.
- Знання наукових напрямів, наукових шкіл та наукових течій сучасної української історіографії.
- Вміння оперувати термінами, які вживаються в історіографії, джерелознавстві та методології історії.
- Вміння давати оцінку історіографічному процесу в світі.
- Знання та розуміння теорії і методології системного аналізу, етапів застосування системного підходу при дослідженні, вміння і навички використовувати методологію системного аналізу в сфері історичних і педагогічних наук.
- Вміння та навички використовувати методичний і методологічний інструментарій та програмні засоби, статистичні, квантитативні методи аналізу, методи генеалогії, просопографії, герменевтики, контент-аналіз і SWOT-аналіз для встановлення тенденцій розвитку об'єктів дослідження.
- Вміння та навички відслідковувати новітні наукові досягнення в галузі історії, археології, історіографії, джерелознавства, архівознавства, педагогіки, методики викладання історії, правознавства та знаходити нові джерела інформації, працювати з різними типами й видами джерел, розшукувати, опрацьовувати, аналізувати та синтезувати отриману інформацію.
- Вміння визначати актуальні напрямки історичних та педагогічних досліджень, виконувати оригінальні наукові дослідження.
- Знання, розуміння, вміння використання правил цитування та посилання на використані джерела й літературу, правил оформлення бібліографічного опису.

- Вміння організувати творчу діяльність, роботу над науковими статтями та доповідями у сфері історичних і педагогічних наук, аналізувати інформаційні джерела, виявляти протиріччя і не вирішені раніше задачі (проблеми) або їх частини, формувати наукові гіпотези, доводити їх чи спростовувати.
- Вміння та навички організовувати творчу, самостійну діяльність та процес проведення наукових досліджень, використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
- Вміння та навички створення проектів та їх публічного захисту.
- Вміння та навички критично й толерантно сприймати та аналізувати чужі думки та ідеї, шукати власні шляхи вирішення проблеми, проводити критичний аналіз власних матеріалів, генерувати нові ідеї, приймати обґрунтовані рішення.
- Вміння та навички спілкуватися на конференціях, симпозіумах, наукових семінарах з науковою спільнотою та громадськістю.
- Вміння доводити результати досліджень та інновацій до колег, публічно представляти, захищати результати своїх досліджень, обговорювати їх і дискутувати з науково-професійною спільнотою, використовувати сучасні засоби візуальної презентації результатів дослідження.

Згідно з вимогами ОПП студент оволодіває такими компетентностями:

I. Загальнопредметні. Критичність та самокритичність. Думати науковими термінами, формувати задачі, збирати дані, аналізувати їх та пропонувати рішення.

Комунікація усна та письмова рідною мовою. Правильно розмовляти та писати різними комунікативними стилями, а саме: неофіційним, офіційним та науковим.

Працювати самостійно, приймати ініціативу та керувати часом. Здатність організовувати комплексні завдання протягом певного періоду часу та подавати результат вчасно.

Працювати з іншими. В мультидисциплінарному та мультинаціональному середовищі.

Розуміння суті, призначення й змісту гуманітарних наук, місця історії в системі гуманітарного знання, природи людського суспільства і ролі особи в його функціонуванні.

Грунтовне знання основних подій та періодів історичного шляху українського народу та інших народів, що живуть в Україні, європейської та всесвітньої історії.

Розуміння феномену культури, її ролі в житті суспільства, типів і форм.

Наявність глибоких знань в галузі української культури як складової частини європейської і світової культури.

Знання основних проблем світової філософії, економічних та політологічних теорій.

Уявлення про систему соціальних спільнот і соціальних взаємин, про форми взаємодії індивідуума з соціальними групами і спільнотами.

Знання основних історичних типів державно-правових систем і розуміння основних тенденцій їх розвитку.

Знання й розуміння значення прав і свобод людини й громадянина.

Уявлення про релігію як відповідний світогляд людини та про особливості конфесійного життя в Україні.

Вільне володіння державною та іноземними мовами.

Володіння сучасними інформаційними технологіями та вміння застосовувати їх у професійній діяльності.

II. Фахові. Базові загальні знання. Володіти базовими загальними знаннями, а саме: історичні події сьогодення та знання світової хронології.

Застосування знань на практиці. Використовувати фонову інформацію та інформаційно-пошукові навички для формування послідовної дискусії історичної задачі.

Бути обізнаними та обговорювати поточний стан історичних досліджень.

Знати зв'язок між проблемами сьогодення та минулого.

Знати загальні історичні основи (діахронічний аспект) минулого.

Володіти спеціальними знаннями з хронології та історико-географічної інтерпретації колонізації, деколонізації, сучасності, постмодернізму та глобалізації.

Здатність знаходити та використовувати інформацію з різних джерел (електронних, письмових, архівних та усних) згідно з задачею, формуючи цю інформацію критично в обґрунтовану розповідь.

Здатність використовувати відповідну термінологію та способи вираження дисципліни в усній та письмовій формах рідною чи іноземною мовами.

Навички наукового пізнання і логічного мислення.

Навички пошуку, аналізу та інтерпретації джерел.

Навички постійного підвищення фахової компетентності.

Навички наукових досліджень у галузі історії.

Навички краєзнавчої роботи.

Уміння застосовувати загальногуманітарні знання.

Уміння готувати аналітичні та довідково-інформаційні матеріали.

Навички практичного застосування сучасних інформаційних технологій.

Навички міжособистісної та ділової комунікації.

Уміння діяти в межах етики професійних відносин.

Навички вільної комунікації українською та іноземними мовами.

Навички раціональної організації власної діяльності.

3 Програма навчальної дисципліни

Кредит 1. Методологія пам'яті

Тема 1. Тракткування «історичної пам'яті» у світовій гуманітарній

традиції. Методологія колективної пам'яті

Вступна лекція присвячена загальній характеристиці феномену «пам'яті» як об'єкту та предмету досліджень гуманітарних та природничих наук в історії світової думки. Прослідковано історію розвитку філософської та культурологічної рефлексій над роллю та (при)значенням «пам'яті» у Західній та Східній цивілізаціях. Виокремлено характерні особливості її функціонування як теоретичного концепту, ідеологічної норми, культурної звички та щоденної практики у архаїчних, традиційних, модерних та постмодерних суспільствах. Подано необхідний словник понять та термінів, необхідних для систематизувань знань про пам'ять у контексті суспільствознавчих наук.

Окреслено сучасний стан проблем і досягнень історіографічних розвідок та методологічних підходів у дослідженнях колективної пам'яті, з суспільно-культурними механізмами творення, функціонування колективної пам'яті та її підтримування чи деконструкції. Зокрема, охарактеризовано такі концепції колективної пам'яті: пам'ять як феномен культури (Maurice Halbwachs), культура як феномен пам'яті (Aby Warburg), пам'ять як історичне знання та концепцію «функціональної» пам'яті (Aleida Assmann), концепцію «культурної» та «комунікативної» пам'яті (Jan Assmann).

Кредит 2. Меморіальна культура в Європі

Тема 2. Меморіальна культура у спільній Європі

За допомогою концепції P.Nora узагальнено принципи функціонування дискурсів «місць пам'яті» та значення їх семіотичних потенціалів, передовсім у повоєнній Європі та посткомуністичних країнах. Під кутом топосу «культу мертвих» (метод Р.Козеллека) оглянуто історично-культурний меморіальний ландшафт європейських країн. Розглянуто засади конструювання пантеонів національної слави, мавзолеїв національних героїв та мартирологічної символіки у контексті традиційних, постмодерних та постколоніальних уявлень. Проаналізовано позитивні та негативні наслідки провадження т.зв. історичної політики амнезії та амністії у освітній, медіально-публічній, соціальній сферах країн-членів Європейської Спільноти (Франції, Німеччині, Нідерландах, Іспанії, Фінляндії).

Кредит 3. Політика пам'яті: постколоніальний і посткомуністичний вимір

Тема 3. Політика пам'яті: постколоніальний і посткомуністичний вимір

Тема присвячена ознайомленню з головними теоретичними підходами, якими послуговувалася світова гуманітаристика при аналізі постколоніальних суспільств у ХІХ-ХХІ ст. На прикладі концепцій Е.Саїда, Б.Андерсона, Е.Томсон та ін. виділено спільні для постколоніальної суспільної свідомості способи сприйняття, оцінювання та інтерпретації свого нещодавнього минулого, а також специфіку трансформації топосів «національного», «автентичного», «ворожого» та зміну їх смислового навантаження у публічному, приватному та політичному просторах. Окремо проаналізовано ідейні витоки та спрямованість дискурсу т.зв. нового

орієнталізму, який розпрацьовують західні вчені та політики стосовно постколоніальних країн Африки, Америки та Європи.

Лекція має на меті комплексно оглянути сучасні дискурси історичної, культурної, національної пам'яті, які переважають у країнах колишнього Радянського блоку (Україна, Російська Федерація, Польща, Словаччина, Угорщина, Білорусь та ін.); порівняти методи та наслідки «розрахунку» з ним, зокрема на прикладі діяльності державних (Інститути Національної Пам'яті) інституцій. За допомогою соціологічних даних, емпіричних спостережень, візуального матеріалу та інтелектуальних рефлексій відомих мислителів та аналітиків зроблена спроба оцінити наслідки процесів декомунізації у сфері колективної ментальності та громадянської свідомості після 1989 року, м.ін. крізь призму відкриття архівів та процесів люстрації. Окреслено типові регіональні, етнічні, національні «бункери» колективної пам'яті, характерні для конкретних посткомуністичних держав (наприклад, «єврейська» проблема у Польщі, «мадярська» та «циганська» - у Словаччині, «мегаломанська» - в Угорщині, «самовіктимізація» - в Україні тощо) та висвітлено способи їх інтерпретації у інтелектуальному та поза-академічному середовищах.

4 Структура навчальної дисципліни

Денна форма навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	Усього	у тому числі		
		Лекції	Семінари	Самостійна робота
Кредит 1. Методологія пам'яті				
Тема 1. Трагування «історичної пам'яті» у світовій гуманітарній традиції. Методологія колективної пам'яті	30	2	4	24
Кредит 2. Меморіальна культура в Європі				
Тема 2. Меморіальна культура у спільній Європі	30	4	4	22
Кредит 3. Політика пам'яті: постколоніальний і посткомуністичний вимір				
Тема 3. Політика пам'яті: постколоніальний і посткомуністичний вимір	30	2	4	24
ВСЬОГО	90	8	12	70

Заочна форма навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	Усього	у тому числі		
		Лекції	Семінари	Самостійна робота
Кредит 1. Методологія пам'яті				
Тема 1. Трагування «історичної пам'яті» у світовій гуманітарній традиції. Методологія колективної пам'яті	30	2	-	28
Кредит 2. Меморіальна культура в Європі				
Тема 2. Меморіальна культура у спільній Європі	30	4	2	24
Кредит 3. Політика пам'яті: постколоніальний і посткомуністичний вимір				
Тема 3. Політика пам'яті: постколоніальний і посткомуністичний вимір	30	2	-	28
ВСЬОГО	90	8	2	80

5 Тем лекційних занять

Денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1. Методологія пам'яті		
1	Тема 1. Трактуювання «історичної пам'яті» у світовій гуманітарній традиції. Методологія колективної пам'яті	2
Кредит 2. Меморіальна культура в Європі		
2	Тема 2. Меморіальна культура у спільній Європі	4
Кредит 3. Політика пам'яті: постколоніальний і посткомуністичний вимір		
3	Тема 3. Політика пам'яті: постколоніальний і посткомуністичний вимір	2
	<i>Разом</i>	<i>8</i>

Заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1. Методологія пам'яті		
1	Тема 1. Трактуювання «історичної пам'яті» у світовій гуманітарній традиції. Методологія колективної пам'яті	2
Кредит 2. Меморіальна культура в Європі		
2	Тема 2. Меморіальна культура у спільній Європі	4
Кредит 3. Політика пам'яті: постколоніальний і посткомуністичний		

вимір		
3	Тема 3. Політика пам'яті: постколоніальний і посткомуністичний вимір	2
	<i>Разом</i>	8

**6 Теми семінарських занять
Денна форма навчання**

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1. Методологія пам'яті		
1	Тема 1. Тракткування «історичної пам'яті» у світовій гуманітарній традиції. Методологія колективної пам'яті	4
Кредит 2. Меморіальна культура в Європі		
2	Тема 2. Меморіальна культура у спільній Європі	4
Кредит 3. Політика пам'яті: постколоніальний і посткомуністичний вимір		
3	Тема 3. Політика пам'яті: постколоніальний і посткомуністичний вимір	4
	<i>Разом</i>	12

Заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1. Методологія пам'яті		
1	Тема 1. Тракткування «історичної пам'яті» у світовій гуманітарній традиції. Методологія колективної пам'яті	-
Кредит 2. Меморіальна культура в Європі		
2	Тема 2. Меморіальна культура у спільній Європі	2
Кредит 3. Політика пам'яті: постколоніальний і посткомуністичний вимір		
3	Тема 3. Політика пам'яті: постколоніальний і посткомуністичний вимір	-
	<i>Разом</i>	2

**7 Теми лабораторних занять
не передбачені навчальним планом**

**8 Самостійна робота
Денна форма навчання**

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1. Методологія пам'яті		
1	Тема 1. Тракткування «історичної пам'яті» у світовій гуманітарній традиції. Методологія колективної пам'яті	24

Кредит 2. Меморіальна культура в Європі		
2	Тема 2. Меморіальна культура у спільній Європі	22
Кредит 3. Політика пам'яті: постколоніальний і посткомуністичний вимір		
3	Тема 3. Політика пам'яті: постколоніальний і посткомуністичний вимір	24
	<i>Разом</i>	<i>70</i>

Заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1. Методологія пам'яті		
1	Тема 1. Тракткування «історичної пам'яті» у світовій гуманітарній традиції. Методологія колективної пам'яті	28
Кредит 2. Меморіальна культура в Європі		
2	Тема 2. Меморіальна культура у спільній Європі	24
Кредит 3. Політика пам'яті: постколоніальний і посткомуністичний вимір		
3	Тема 3. Політика пам'яті: постколоніальний і посткомуністичний вимір	28
	<i>Разом</i>	<i>70</i>

9 Індивідуальне навчально-дослідне завдання

Індивідуальне науково-дослідне завдання складається з двох напрямів:

I – підготовка та захист контрольної роботи (для студентів ЗФН);

II – підготовка реферату та/або мультимедійної презентації з висвітленням проблем навчальної дисципліни (для студентів ДФН).

Підготовка та захист контрольної роботи

Основне завдання цього виду діяльності – навчити студентів після аналізу матеріалу, постановки проблем і завдань, короткого усного або письмового інструктажу самостійно працювати з літературою, джерелами;

Загальні вимоги до виконання індивідуального завдання:

- повнота розкриття питання;
- логіка викладання, культура мови;
- використання основної та додаткової літератури;
- аналітичні міркування, вміння роботи порівняння, висновки.
- цілісність, системність, логічна послідовність, вміння формулювати висновки;
- акуратність оформлення письмової роботи.

10 Форми роботи та критерії оцінювання

Рейтинговий контроль знань студентів здійснюється за 100-бальною шкалою:

Шкала оцінювання: національна та ECTS

ОЦІНКА ЄКТС	СУМА БАЛІВ	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
		екзамен	залік
A	90-100	5 (відмінно)	5/відм./зараховано
B	80-89	4 (добре)	4/добре/ зараховано
C	65-79		
D	55-64	3 (задовільно)	3/задов./ зараховано
E	50-54		
FX	35-49	2 (незадовільно)	Не зараховано

Форми поточного та підсумкового контролю. Комплексна діагностика знань, умінь і навичок студентів із дисципліни здійснюється на основі результатів проведення поточного й підсумкового контролю знань (КР). Поточне оцінювання (індивідуальне, групове і фронтальне опитування, самостійна робота, самоконтроль). Завданням поточного контролю є систематична перевірка розуміння та засвоєння програмового матеріалу, виконання практичних, лабораторних робіт, умінь самостійно опрацьовувати тексти, складання конспекту рекомендованої літератури, написання і захист реферату, здатності публічно чи письмово представляти певний матеріал.

Завданням підсумкового контролю (КР, залік) є перевірка глибини засвоєння студентом програмового матеріалу модуля.

Критерії оцінювання відповідей на практичних заняттях:

Студенту виставляється відмінно, коли він виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили

Студенту виставляється дуже добре, коли він вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна

Студенту виставляється добре, коли він вміє співставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок

Студенту виставляється мінімальний задовільно, коли він відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих

Студенту виставляється достатньо, коли він володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні

Оцінка за виконання індивідуального науково-дослідного завдання, завдань самостійної роботи виставляється з урахуванням таких параметрів:

➤ **реферат**

- Повнота розкриття теми
- Відповідність сучасним науковим уявленням
- Достовірність наданої інформації. Наукова коректність змісту та фактів, наведених у рефераті
- Подання інформації (системність, логічність, послідовність, лаконічність та завершеність)
- Якість, доцільність використання та відповідність ілюстративного матеріалу (схеми, таблиці, діаграми, малюнки, фотознімки тощо)
- Дотримання правил орфографії, пунктуації, скорочень і правил оформлення тексту
- Наявність і правильність оформлення обов'язкових складових (титульний, зміст, вступ, основна частина, висновки)
- Коректне оформлення цитування, бібліографія роботи (кількість і якість, новизна використаних джерел)

➤ **мультимедійна презентація**

- Повнота розкриття теми
- Відповідність сучасним науковим уявленням
- Достовірність наданої інформації. Наукова коректність змісту та фактів, наведених у презентації
- Подання інформації (системність, логічність, послідовність, лаконічність та завершеність)
- Якість, доцільність використання та відповідність ілюстративного матеріалу (схеми, таблиці, діаграми, малюнки, фотознімки тощо)
- Дотримання правил орфографії, пунктуації, скорочень і правил оформлення тексту
- Наявність і правильність оформлення обов'язкових слайдів (титульний, зміст, список використаних джерел, завершальний)
- Наявність і зручність навігації
- Раціональне використання елементів дизайну (шрифтове оформлення, колірна гама тощо)
- Обґрунтованість і раціональність використання засобів мультимедіа та анімаційних ефектів
- Наявність та доцільність використання фонового звуку
- Розміщення і комплектування об'єктів. Єдиний стиль слайдів

Кількість балів у кінці **семестру** повинна складати від 150 до 300 балів (за 3 кредити), тобто сума балів за виконання усіх завдань.

Відповідний розподіл балів, які отримують студенти за 3 кредити.

Поточне оцінювання та самостійна робота							КР	Накопичувальні бали/сума
T1	T2	T3					100	300/100*
70	60	70						

***Примітка.** Коефіцієнт для іспиту – 0,6. Іспит оцінюється в 40 б.

11 Засоби діагностики

Засобами діагностики та методами демонстрування результатів навчання є: завдання до практичних занять, завдання для самостійної та індивідуальної роботи (зокрема есе, реферати), презентації результатів досліджень, тестові завдання, контрольні роботи.

12 Методи навчання

Усний виклад матеріалу: наукова розповідь, спрямована на аналіз фактичного матеріалу; пояснення – вербальний метод навчання, за допомогою якого розкривається сутність певного явища, закону, процесу; проблемне навчання, робота з підручником та додатковими джерелами, порівняльний аналіз; ілюстрація – метод навчання, який передбачає показ предметів і процесів у їх символічному зображенні (малюнки, схеми, графіки та ін.).

12 Рекомендована література

Базова

1. Козеллек Р. (2000), Зміни досвіду та методів: історично-антропологічний начерк, В: Історичні пошуки ідентичності (ред. Козеллек Р., Шеррер Ю., Сігов К.), Київ, Дух і Літера, с. 5-19.
2. Коннертон П. (2004), Як пам'ятають суспільства. Переклад і наук. ред. Світлани Шліпченко, Київ: Критика, С. 15-69.
3. Козеллек Р. (2000), Політичний культ мертвих, В: Історичні пошуки ідентичності (ред. Козеллек Р., Шеррер Ю., Сігов К.), Київ, Дух і Літера, с.40-73; Невідомий солдат як національний символ в Європі, с. 20-39.
4. Гнатюк О. (2005), Прощання з імперією. Українські дискусії про ідентичність, Київ, Критика. - розділ 4.
5. Томсон Е. (2007), Трубадури імперії, Київ, Критика. – Вибрані фрагменти.
6. Йоан Павло II. (2006), Пам'ять та ідентичність, Київ: Альтернативи. - Вибрані фрагменти.
7. Тайлор Ч. (2003), Етика автентичності, Київ, Дух і Літера, с. 18-47.
8. Полянський В.С. Историческая память в этническом самосознании народов. // Социологические исследования. – 1993. – № 3.
9. историческое сознание: состояние и тенденции развития в условиях

- перестройки (результаты социологического исследования)
// Информационный бюллетень Центра социологических исследований АОН.
– М., 1991.
10. Тощенко Ж.Т. Историческая память и социология // Социологические исследования. – 1998. – № 5.
11. Тощенко Ж.Т. Историческое сознание и историческая память. Анализ современного состояния // Новая и новейшая история. – 2000. – № 4.
12. Шуман Г., Скотт Ж. Коллективная память поколений // Социологические исследования. – 1992. – № 2.
13. Героика и страх как модусы человеческого существования. Ранние произведения Э. Юнгера // Философия человека: Традиции и совершенство. – Вып. 2. – М., 1991.
14. Клиффорд Гирц. Интерпретация культур. – М., 2004.
15. Бродель Ф. Материальная цивилизация, экономика и капитализм: в 3 т. – М., 1986.
16. Малинова О.Ю. Идентичность как тема публичного дискурса и категория научного анализа: методологические проблемы // Судьба исторической науки в современной Восточной Европе: Материалы научно-практической конференции. – Волгоград, 2009.
17. Бойм С. Общие места: Мифология повседневной жизни. – М., 2002.
18. Кром М. Отечественная история в антропологической перспективе // Исторические исследования в России. – М., 2003.
19. Глебов С., Могильнер М., Семенов А. The Story of Us: прошлое и перспективы модеризации гуманитарного знания глазами историков // НЛЮ. – 2003. – № 2.

Допоміжна

20. Гуревич А.Я. Подводя итоги... (Теория и практика исторического познания. Сквозь призму индивидуального опыта учёного XX столетия) // XX век: Методологические проблемы исторического познания: Ч.1. – М., 2001.
21. Гуревич А.Я. Историческая наука и историческая антропология // Вопросы философии. – 1988. – № 1.
22. Баурман З. Индивидуализированное общество. – М., 2002.
23. Райнгардт Козеллек. Часові пласти. – К., 2006.
24. Райнгардт Козеллек. Минуле майбутнє. – К., 2005.
25. Європа та її болісні минушини / Авт.-упр. Ж. Мінк і Л. Неймайєр. – К., 2009.
26. Блок М. Апология истории, или Ремесло историка / Пер. с фр. Изд. 2-е. – М., 1986.
27. Февр Л. Бой за историю. / Пер. с фр. – М., 2002.
28. Гелен А. О систематике антропологии // Проблема человека в современной западной философии. – М., 1988.
29. История и психология. – М., 1971.
30. Поршнев Б.Ф. Сициальная психология и история. – М., 1979.
31. Барг М.А. О роли человеческой субъективности в истории // История

СССР. 1989.

32. Гадамер Х. –Г. Истина и метод: Основы философской герменевтики. – М., 1989.
33. Франкл В. Человек в поисках смысла / Пер. с англ. и нем. – М., 1990.
34. Фрейд З. Психология масс и анализ человеческого «Я». – М., 1925.
35. Лебон Г. Психология народов и масс. / Пер. с франц. – СПб., 1995.
36. Сартр Ж.-П. «Слова». – М., 1966.
37. Длитель В. Описательная психология. – М., 1924.
38. Ясперс К. Смысл и назначение истории / Пер. с нем. – М., 1998.
39. Хаттон П. История как искусство памяти / Пер. с англ. – СПб., 2003.
40. Зенин С. Свидетели, историки, филологи (Заметки о теории) // НЛЮ. – 2005. – № 7.
41. Арнаутова Ю.Е. От memoria к «истории памяти» // Одиссей. – 2003. – М., – С. 170 – 198.
42. Гири П. История в роли памяти? // Диалог со временем. Альманах интеллектуальной истории. – Вып. 14. – М., 2005.
43. Репина Л.П. Коллективная память и мифы исторического сознания. – В кн.: История и память. – С. 324 – 343.
44. Соколов А.В. Общая теория социальной коммуникации. – М., 2008.
45. Лоуэнталь Д. Прошлое – чужая страна. – СПб., 2004.
46. Рикер П. Память, история, забвение. – М., 2007.
47. Пол Коннертон. Як суспільства пам'ятають. – К., 2004.
48. Артюх В. Зміст поняття «історична пам'ять» на тлі українських реалій // <http://soippo.narod.ru/documents/konfzhukartuh.doc>.
49. Нора П. Всемирное товариство памяти // Неприкосновенный запас. – 2005. – № 2 – 3 (40 – 41).
50. Дашкевич Я. Пепрегук віків: три погляди на минуле і сучасне України. // Україна. Наука і культура. – К., 1993. – Вип. 26 – 27.
51. Запорозьке козацтво в українській історії, культурні та національний самосвідомості. – К., 1997.
52. Іларіон. Українська церква. Нариси з історії української православної церкви: в 2-х т. – Вінніпег, 1982.
53. Ісаєвич Я. Україні давня і нова. Народ, релігія, культура. – Львів, 1996.
54. Липинський В. Релігія і церква в історії України. – Львів, 1933. – Ч. 2.
55. Смолій В.А., Гуржій О.І. Як і коли почала формуватися українська нація. – К., 1991.
56. Українська народність. Нарис соціально-економічної і етнополітичної історії. – К., 1990.
57. Забужко О. Філософія української ідеї та європейський контекст. – К., 1992.
58. Іван Лисяк – Рудницький. Між історією і політикою. – Мюнхен, 1973.
59. Армстронг Д. Український націоналізм. – Львів, 1995.
60. Грицак Ярослав. Страсті за націоналізмом. Історичні есеї. – К., 2004.
61. Коваль М.В. 1941-й рфк. Проблеми історичної пам'яті // УІЖ. 2001. – № 3.

62. Сенявський А.С., Сенявская Е.С. Историческая память о войнах XX века как область идейно-политического и психологического противостояния // Отечественная история. – 2007. – № 2,3.
63. Меркушин В.И. Великая Отечественная война 1941 – 19465 годов в исторической памяти народа // Социология власти. – 2004. – № 6.
64. Єсельчик С. Імперія пам'яті. Російсько-українські стосунки в радянській історичній уяві. – К., 2008.
65. Друга світова війна і доля народів України / Матеріали наукових конференцій. – К., 2006, 2008.
66. Україна в Другій світовій війні. Погляд з ХХІ ст. У 2-х кн.. – К., 2011.
67. Парахонський Б.О. Національні інтереси України. – К., 1993.
68. Проблеми державності та національно-культурне відродження України – Львів, 1993.
69. Щедрова Г.П. Громадянське суспільство і демократична правова держава: проблеми взаємовпливу. – К., 1944.

14. Інформаційні ресурси

- <http://www.mon.gov.ua/> - Міністерство освіти та науки України.
- <http://www.history.org.ua/> - Інститут історії України НАН України (розміщено електронні варіанти журналів «Український історичний журнал» за 1987-2007 роки).
- <http://www.nbuv.gov.ua/> - Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського.
- <http://www-history.univer.kharkov.ua/> - історичний факультет Харківського національного університету ім. Каразіна.
- <http://www.history.com.ua/> - новини історичної науки.
- <http://scholar.google.com/>; <http://www.scirus.com/srsapp> - пошукові системи (виключно наукова інформація).